

Особливості формування податкових доходів місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації

Визначено склад податкових доходів місцевих бюджетів в умовах реформи місцевого самоврядування. Досліджено питання достатності податкових надходжень у складі доходів місцевих бюджетів. Проаналізовано місце і роль кожного податкового платежу у формуванні фінансового ресурсу місцевих бюджетів. Визначено, що всі надходження зараховуються до загального фонду місцевих бюджетів. Доведено взаємозалежність формування податкових платежів і рівня розвитку економіки відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Досліджено джерела податкових надходжень до місцевих бюджетів і їх спрямування на забезпечення витрат бюджетів. Обґрунтовано необхідність досягнення фінансової спроможності задля реалізації основних функцій, які державою покладено на місцеві органи влади. Визначено роль кожного з податкових доходів місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Запропоновано зміни до визначення та адміністрування податкових платежів до місцевих бюджетів.

Ключові слова: податкові доходи, місцеві бюджети, децентралізація, об'єкт оподаткування, місцеві податки та збори.

Основною метою адміністративно-територіального реформування є формування спроможних локальних адміністративно-територіальних одиниць, здатних ефективно здійснювати місцеве самоврядування, розширення їх економічного потенціалу для виконання покладених на них функцій, а також «виховання» та укріплення місцевої демократії. У результаті реформування громада стає повноцінним господарем своєї території, тому для виконання своїх повноважень і забезпечення розвитку території вона повинна мати відповідні фінансові ресурси, тобто діяти на основі принципу фінансової самостійності [6]. Суми податкових платежів, як основне джерело наповнення місцевих бюджетів та основний фактор оцінки податкоспроможності, формуються відповідно до рівня розвитку території, участі у цьому процесі органів місцевого самоврядування, суб'єктів економіки і населення. Саме тому питання щодо ефективності їх формування та використання є особливо важливим в умовах фінансової децентралізації.

Проблеми формування податкової бази місцевих бюджетів і її роль у питанні формування економічного та фінансового потенціалу територіальної громади досліджує багато вітчизняних науковців, зокрема Н. Бикадорова, М. Долішній, О. Кириленко, М. Козоріз, В. Кравченко, І. Луніна, А. Мельник, В. Опарін, І. Сторонянська, Л. Тарангул, С. Юрій та ін. Попри це, питання визначення оптимального складу податкових надходжень місцевих бюджетів в умовах реформи місцевого самоврядування та залучення громадськості, суб'єктів господарювання та органів місцевого самоврядування до участі в сприянні максимізації доходів місцевих бюджетів сьогодні є особливо актуальним і потребує додаткових досліджень.

Метою статті є оцінка інструментів і визначення проблем формування податкових доходів місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації.

Сучасна структура доходів місцевих бюджетів міст обласного значення, м. Києва, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, бюджетів міст районного значення, сільських і селищних бюджетів включає відповідні податкові надходження згідно зі ст. 64 і 69 Бюджетного кодексу України (табл. 1).

Найбільшу частку податкових доходів, які надходять до Державного та місцевих бюджетів у нашій державі, формують податок на додану вартість (36,24% усіх податкових надходжень до бюджету), податок на доходи фізичних осіб (20,39%), податок на прибуток підприємств (15,54%). Щодо останнього, податок на прибуток підприємств, які є у комунальній власності – це менше 1,5% податку на прибуток підприємств, тобто на місцях залишилася сота частка податку на прибуток.

Таблиця 1

Структура податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів

Податкові надходження	Обласні бюджети	Бюджети міст обласного значення, м. Києва, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад	Бюджети міст районного значення, сільських, селищних бюджетів
<i>Загальнодержавні податки</i>			
Податок на доходи фізичних осіб	15%	60% – для перелічних бюджетів (окрім м. Києва) 40% – для м. Києва	–
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	50%	50% – для м. Києва	–
Рентна плата за спеціальне використання води	50%	50% – для м. Києва	–
Рентна плата за користування надрами (крім видобування нафти, природного газу та газового конденсату)	25%	25% – для м. Києва	–
Плата за використання інших природних ресурсів	100%	100% – для м. Києва	–
Акцизний податок з реалізації підакцизних товарів	–	100%	100%
Податок на прибуток підприємств	10%	10% – для м. Києва	–
Податок на прибуток підприємств комунальної форми власності	100%	100%	100%
Рентна плата за користування природними ресурсами місцевого значення	–	100%	100%
Екологічний податок	55%	25% – для перелічних бюджетів (окрім м. Києва) 80% – для м. Києва	25%
<i>Місцеві податки і збори</i>			
Податок на майно: - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; - транспортний податок; - плата за землю.	–	100%	100%
Єдиний податок	–	100%	100%
Збір за місця для паркування транспортних засобів	–	100%	100%
Туристичний збір	–	100%	100%

Складено автором на основі Бюджетного кодексу України.

Сучасна структура доходів місцевих бюджетів (сформована на засадах бюджетно-податкової децентралізації) функціонує з 1 січня 2015 р., тому здійснимо її порівняння зі структурою, яка була у 2013-2014 рр. (рис. 1).

Зміни у структурі доходів місцевих бюджетів у 2015-2016 рр., порівняно з 2013-2014 рр., пов'язані з таким. По-перше, знизилася частка податку на доходи фізичних осіб у складі доходів місцевих бюджетів – з 28,02-27,00% у 2013-2014 рр. до 18,65-21,57% у 2015-2016 рр. По-друге, відбулося запровадження акцизного податку з реалізації підакцизних товарів, який склав у 2015 р. 2,61% доходів місцевих бюджетів, а у 2016 р. зріс до 3,18%. По-третє, унаслідок зміни складу місцевих податків і зборів відбулося збільшення їх частки в складі місцевих доходів з 3,17-3,48% у 2013-2014 рр. до 9,18-11,50%. По-четверте, у 2015-2016 рр.

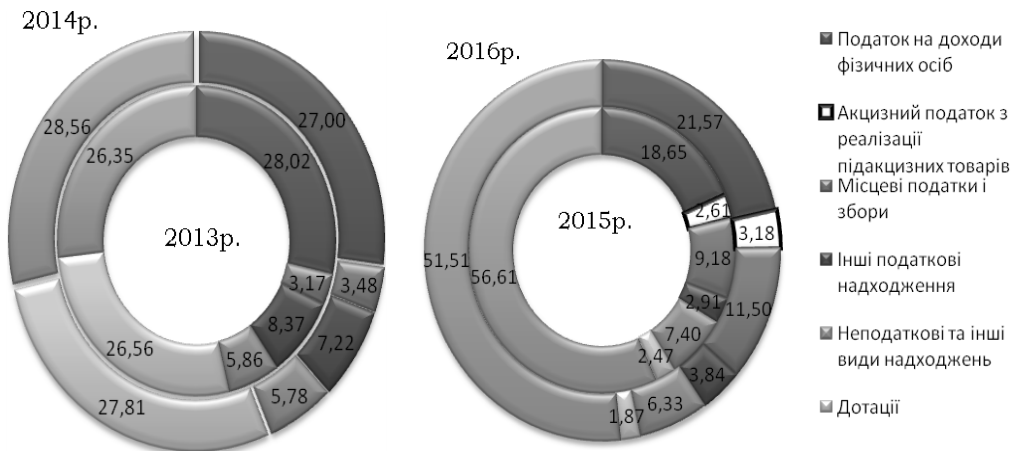

Рис. 1. Порівняльна структура доходів місцевих бюджетів України у 2013-2016 рр. Побудовано автором на основі джерела [9].

спостерігаємо повну зміну складу міжбюджетних відносин, які направлені до місцевих бюджетів (якщо у 2013-2014 рр. співвідношення субвенцій і дотацій становило в середньому 1:1, то у 2015-2016 рр. – приблизно 25:1 відповідно).

Зважаючи на основну мету цього дослідження, варто проаналізувати динаміку податкових доходів у складі місцевих бюджетів (рис. 2).

Результати аналізу засвідчують, що зростання суми податкових надходжень до місцевих бюджетів (починаючи з 2014 р., зростання склало 59,57 млрд грн, або 1,68 разу) практично не позначилось на їх частці в структурі місцевих бюджетів. Це зростання відбулося внаслідок збільшення надходжень до місцевих бюджетів усіх основних податкових надходжень, зокрема місцевих податків і зборів, надходження яких за 2014-2016 рр. збільшилися більш ніж удвічі, податку на доходи фізичних осіб, надходження від якого зросли на 27,0%, і запровадження акцизного податку з реалізації підакцизних товарів.

Щодо частки податкових доходів, найнижче її значення спостерігалось у 2015 р., що було наслідком зростання офіційних трансфертів, направлених до місцевих бюджетів. Натомість, у 2016 р. частка податкових доходів у складі доходів місцевих бюджетів зросла до 40,13%.

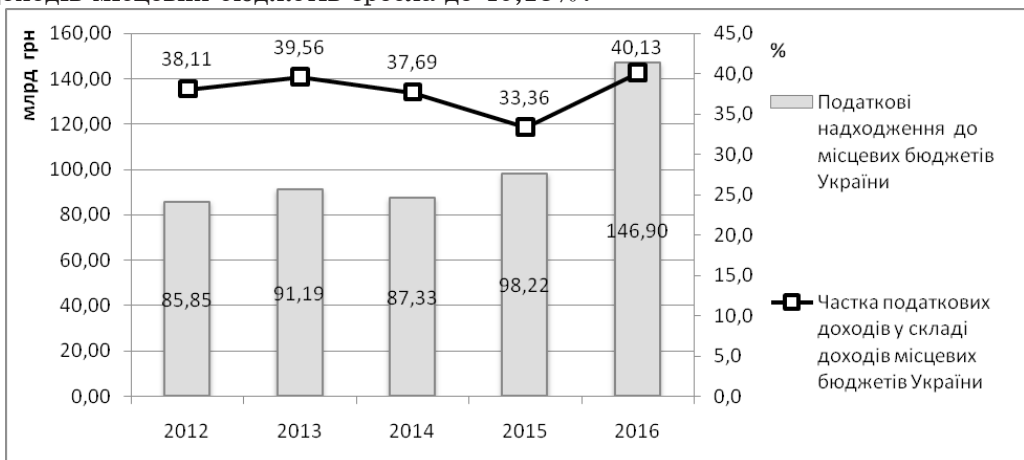

Рис. 2. Динаміка податкових доходів місцевих бюджетів і їх частки в доходах місцевих бюджетів України у 2013-2016 рр. Побудовано автором на основі джерела [9].

Податок на доходи фізичних осіб займає провідне місце у структурі формування фінансового ресурсу місцевих бюджетів, відповідно від його обсягу передусім залежить спроможність територіальної громади виконувати покладені на неї функції. Відповідно до положень Податкового кодексу, станом на 2016 р. в обласні бюджети надходить 15% податку на доходи фізичних осіб, у бюджети об'єднаних територіальних громад, міст обласного значення та райони – 60%, до Державного бюджету – 25%, а в сільські, селищні та бюджети міст районного значення зарахування частки надходжень від цього податку законодавством не передбачено. Таким способом – наданням об'єднаним громадам потужного дохідного джерела та відсутність його у решти громад – влада намагається мотивувати громади приєднатися до реалізації адміністративно-територіальної реформи та формувати спроможні та самодостатні громади.

На обсяги надходжень від оподаткування цим податком впливають такі фактори: кількість та економічна потужність суб'єктів господарської діяльності, зареєстрованих / розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; рівень тінізації економіки – поширення проблеми виплати заробітної плати «в конвертах», прихованої зайнятості населення та рівня безробіття знижують потенційні обсяги доходів від податку на доходи фізичних осіб; інвестиційна привабливість відповідної території та підприємницьких структур, розташованих у межах адміністративно-територіальної одиниці.

Відповідно до ст. 64 Бюджетного кодексу України, податок на доходи фізичних осіб, який сплачується податковим агентом – юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента – юридичної особи, зараховується до відповідного місцевого бюджету за її розташуванням в обсягах податку, нарахованого на доходи, що сплачуються фізичній особі. Згідно з пп. 168.4.3 п. 168.4 ст. 168 Кодексу, суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до місцевого бюджету за місцем розташування такого відокремленого підрозділу.

Як бачимо, чинне законодавство передбачає сплату податку до бюджетів залежно від місця розташування підрозділів, попри їх статус. Натомість часто юридичні особи сплачують податок за усіх працівників до бюджету за місцем реєстрації (розташування) головного підприємства (центрального офісу). Таким чином, місцеві бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць, на території яких розташовані відокремлені підрозділи юридичних осіб, не отримують податкових надходжень, зазнаючи суттєвих втрат. Для прикладу, у Львівській області одним з основних завдань є зарахування податку з доходів фізичних осіб, який сплачується автозаправними станціями ПАТ «Укрнафта» та ТзОВ «ЮСК Україна», зареєстрованими в м. Києві, до бюджету області. Аналогічна ситуація і щодо найбільших підприємств Львівщини (Львівгаззбут, ТзОВ «Овація», ТзОВ «Галичина»), відокремлені підрозділи яких розміщені в одних населених пунктах, а податок з доходів фізичних осіб сплачують за місцем реєстрації підприємств [9]. Варто зазначити: у цьому випадку порушується принцип соціальної справедливості, оскільки працівники цих підрозділів проживають і користуються усіма соціальними благами здебільшого на зазначеній території. Тому, на нашу думку, варто було б зараховувати податок на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів залежно від місця проживання (реєстрації) платника-фізичної особи, а не залежно від місця розташування податкового агента-юридичної особи.

Європейський досвід справляння та зарахування податку з доходів фізичних осіб засвідчує, що цей податок є інструментом забезпечення фіскальної самостійності місцевих бюджетів. У таких країнах, як Бельгія, Великобританія, Данія, Іспанія, Італія, Фінляндія та Швеція запроваджено місцевий податок з доходів, сформований як надбавка до державного податку з доходів фізичних осіб. В окремих з них (Бельгія, Фінляндія, Швеція) встановлення розміру надбавки визначається на локальному рівні в межах, визначених законодавством. При цьому частка надходжень від місцевого податку з доходів фізичних осіб у складі дохо-

дів місцевих бюджетів є досить великою: 40% – у Бельгії, 95% – у Фінляндії, 90% – у Данії [8]. Відтак можна говорити про доцільність вивчення можливостей запровадження такої практики в Україні в умовах фінансової децентралізації.

Податок на доходи фізичних осіб відіграє все більшу роль, порівняно з податком на прибуток підприємств (відповідно 4,5-5,4% ВВП проти 2,6-2,3% ВВП у 2009-2016 рр.). Подальше підвищення ставки на доходи по дивідендах, успішна детінізація та зростання заробітних плат будуть посилювати цю тенденцію. І зменшення відсотка надходжень від цього податку до місцевих бюджетів не сприятиме фінансовій забезпеченості громад і підтримці фінансової децентралізації, анонсованої центральними органами влади.

Для стимулювання ефективного використання економічного потенціалу територіальних громад під час реформування податково-бюджетної системи України з 1 січня 2015 р. передбачено зарахування 10% податку на прибуток підприємств до бюджету АРК та обласних бюджетів. Проте, зважаючи на частку надходжень від податку на прибуток підприємств у складі доходів місцевих бюджетів (1,45% у 2015 р. та 1,61% у 2016 р.), вагомого впливу на вирішення питань фінансового забезпечення розвитку регіонів ці зміни не матимуть.

Проте ефективнішим і більш мотивуючим було б зарахування частини доходів від оподаткування податком на прибуток підприємств безпосередньо в місцеві бюджети сіл, селищ і міст. Саме така зміна системи оподаткування стала б справжнім стимулом для громад найнижчого рівня управління до залучення інвесторів і розвитку бізнесу на території відповідної адміністративної одиниці.

Відповідно, як і в ситуації з податком на доходи фізичних осіб, надходження від податку на прибуток прямо залежить від діяльності місцевих органів влади щодо забезпечення позитивного інвестиційного клімату, формування інфраструктури території, ефективного моніторингу та контролю за веденням господарської діяльності, стимулювання розвитку підприємництва на території адміністративно-територіальної одиниці, що дає можливість забезпечити достатню кількість робочих місць. В іншому випадку спостерігається ситуація міграції населення до великих міст задля пошуку місця праці, ситуація, коли адміністративно-територіальна одиниця стає «спальним пунктом» для її населення, що негативно впливає на перспективи економічного та фінансового потенціалу території.

Окрім того, вирішення проблеми розширення та диверсифікації джерел наповнення місцевих бюджетів здійснено за рахунок передачі з Державного бюджету таких доходів: запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів і нафтопродуктів) за ставкою 5% від вартості реалізованого товару; розширення бази оподаткування на майно, а саме щодо комерційної (нежитлової) нерухомості та легкових автомобілів з великим об'ємом двигуна; 25% плати за надра; збільшення відсотка зарахування екологічного податку з 35% до 80% де 55% з визначеної суми направлятимуться до обласних бюджетів, 25% – до районних бюджетів, бюджетів міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад.

Щодо останнього податку, можливість використання надходжень від екологічного податку є доволі дискусійним, оскільки ймовірність наповнення бюджетів за його рахунок в адміністративно-територіальних одиницях, де немає промислових об'єктів, доволі низька.

Щодо акцизного податку: у випадках, коли мова йде про наповнення бюджетів сіл, селищ, міст, об'єднаних територіальних громад, де розташовані автозаправні станції, цей податок може стати важливим і стабільним джерелом наповнення бюджету. Це ж стосується розвитку торгівлі на території адміністративно-територіальної одиниці, оскільки саме підприємства торгівлі, АЗС є платниками цього податку. Практика 2015 р. показала існування залежності між одержанням місцевими бюджетами сум надходжень від оподаткування акцизним податком з реалізації підакцизних товарів і місцем розташування населених пунктів (рис. 3).

Найбільші суми акцизного податку одержують місцеві бюджети тих сільських рад, які розташовані в приміських зонах або межують з важливими автомобіль-

ними шляхами. Тому основним недоліком від введення цього податку є збільшення диференціації соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Варто звернути увагу також на потребу підняття престижу місцевих податків і зборів і збільшення їх частки в доходах місцевих бюджетів. Так, у перспективі важливим місцевим податком має стати податок на майно, який (згідно зі ст. 265 Податкового кодексу України) включає в себе три окремі види податкових надходжень, а саме:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- транспортний податок;
- плата за землю.

Щодо податку на нерухоме майно, його базу внаслідок реформування Податкового та Бюджетного кодексів розширюють за рахунок зміни ставок оподаткування, площі нерухомості, яка підлягає оподаткуванню, і залучення в оподаткування комерційного майна. Так, на сьогодні цей податок, який, як і транспортний податок, характеризувався як «податок для багатих», втратив цей статус через зміну та розширення бази оподаткування. Так, на цей час оподаткуванню підлягають квартири площею понад 60 м² та приватні будинки площею понад 120 м², а також різні типи об'єктів житлової нерухомості, у тому числі їх частки, площею понад 180 м². Окрім того, місцевим органам влади надано можливість самостійно визначати ставку оподаткування в межах 0-2% та встановлювати пільги з податку, що сплачується на відповідній території, а також збільшувати граничну межу житлової та нежитлової нерухомості, на яку зменшується база оподаткування. Проте варто зауважити: порядок нарахування та справляння податку на нерухоме майно не відповідає практиці розвинених країн, де розмір податку обчислюється відповідно до вартості об'єкта нерухомості, а не від площі, як це визначено чинним законодавством України. Крім того, «викликає сумніви можливість значних надходжень для місцевих потреб від запровадження податку на нерухомість для сільської місцевості. Оскільки, в умовах економічної кризи та стрімкого зубожіння селян такі ініціативи заздалегідь приречені на провал» [4].

Попри це, податок на нерухоме майно існує в багатьох розвинених країнах, зокрема, у США, Австралії, Великобританії частина податку на нерухомість у ВВП складає максимум 3-3,5%, у Польщі – 1,4%, в Україні – 0,2%. «Отже ми бачимо потенціал цього податку для розвитку місцевого капіталу. Але, як і будь-які місцеві збори, податок на нерухомість є дуже соціально чутливим, тому він має бути невисоким і зрозумілим. Платники повинні знати, за що платять і куди використовуються їхні гроші. Отже, у держави має бути чітка стратегія щодо розвитку цього податку» [4].

До майнових податків належить також і плата за землю. З проведенням реформи 2014 р., а саме прийняттям Закону України від 28.12.2014 №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо податкової реформи» [3], цей податок було віднесено до місцевих податків і зборів. Локальним органам управління надано право визначати особливості оподаткування плати за землю, а саме: органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території. Так, Законом №71 не лише надано право органам місцевого самоврядування встановлювати ставки земельного податку в межах граничного розміру, а й підвищено верхню межу ставок податку для всіх категорій земель, крім сільськогосподарських угідь, утричі. Окрім цього, скасовано низку спеціальних ставок податку, які були встановлені для окремих категорій земель, – земель сільськогосподарського призначення, житлового фонду, садівницьких товариств, земельних ділянок під господарськими будівлями і спорудами сільськогосподарських і водогосподарських підприємств, земель залізниць і гірничодобувних підприємств тощо [7]. Враховуючи те, що до проведення реформи плата за землю становила близько 12% усіх доходів місцевих бюджетів України і була другим за обсягом джерелом надходжень після податку на доходи фізичних осіб [7], зарахування його до місцевих податків підвищує

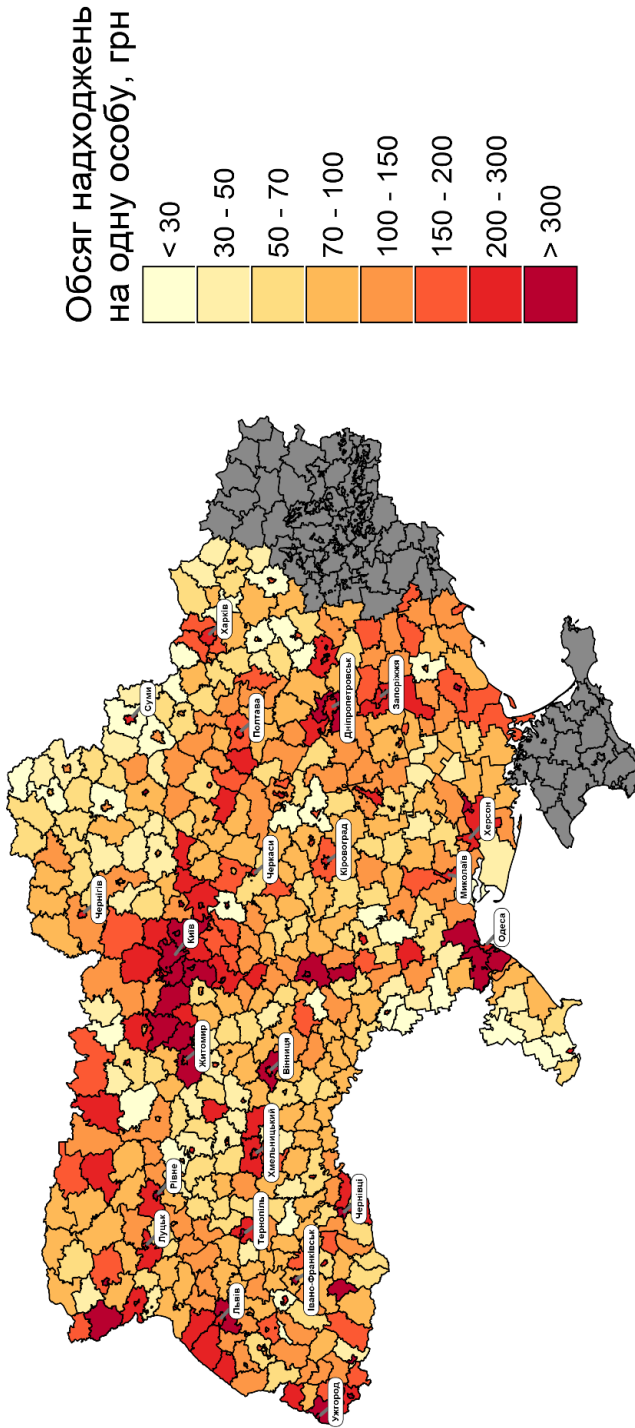

Рис. 3. Суми надходжень акцизного податку з реалізації піддакцизованих товарів суб'єктами господарювання роздрібною торгівлею у внутрішньорегіональному розрізі за 2015 р. Побудовано автором на основі джерела [9].

роль цього сегмента податкових платежів, забезпечуючи органи місцевого самоврядування можливістю ведення самостійної податкової політики та, що не менш важливо, постійним стабільним і вагомим фінансовим ресурсом для виконання покладених на них функцій.

Склад місцевих податків і зборів і динаміку їх частки в доходах місцевих бюджетів у 2013-2016 рр. показано на рис. 4.

Зростання доходів від місцевих податків і зборів з 3,17-3,48% у 2013-2014 рр. до 9,18-11,50% у 2015-2016 рр. відбулось за рахунок зарахування плати за землю до категорії місцевих податків і зборів після внесення змін до Податкового кодексу у 2014 р. Другим бюджетонаповнюючим місцевим податком є єдиний податок, надходження якого до місцевих бюджетів стабільно зростає впродовж 2013-2016 рр. – у 2,58 разу. Не менш важливим місцевим податком є податок на нерухоме майно. Надходження від його справляння у 2016 р. становлять 1,42 млрд грн.

Щодо використання надходжень від оподаткування кожним з наведених податків, увагу варто звернути на те, що всі вони надходять до загального фонду відповідних бюджетів. Таким чином, говорити про обов'язковість цільового використання цих коштів немає сенсу. Усе залежить передусім від видаткової

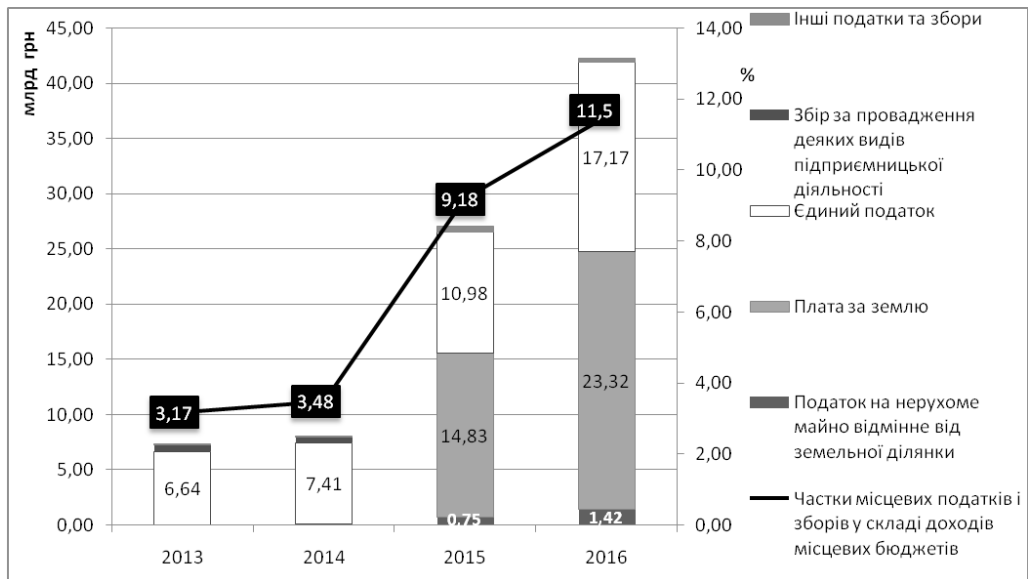

Рис. 4. Динаміка обсягів місцевих податків і зборів і їх частки в складів доходів місцевих бюджетів у 2013-2016 рр.

Побудовано автором на основі джерела [9].

політики органів місцевого самоврядування. Звичайно, логічним було б використання, наприклад, надходжень від справляння туристичного збору на розвиток інфраструктури адміністративно-територіальної одиниці задля залучення нових туристів-платників цього податку. Проте дефіцитний характер місцевих бюджетів не сприяє цьому – усі надходження використовуються на забезпечення першочергових потреб громади. Аналогічна ситуація спостерігається і щодо інших податків, окрім екологічного. Так, Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо цільового спрямування екологічного податку» від 24.12.2015 р. [2] надходження від екологічного податку зараховуються до спеціального фонду відповідного бюджету та використовуватимуться виключно на екологічну модернізацію підприємств, які розташовані на території адміністративно-територіальної одиниці.

Отже, характеризуючи практику формування доходів місцевих бюджетів, сформовану на засадах бюджетно-податкової децентралізації, можна зробити такі висновки:

- попри зміну складу та структури доходів місцевих бюджетів у процесі реформування, обсяг податкових ресурсів цих бюджетів залишається недостатнім для забезпечення надання суспільних послуг відповідного рівня. При цьому залишається залежність місцевих бюджетів від фінансування з Державного бюджету;
- зростає міжрегіональна диференціація за показниками податкових доходів у структурі місцевих бюджетів (її ріст викликаний запровадженням акцизного податку з реалізації підакцизних товарів);
- унаслідок реформування зросла частка місцевих податків і зборів у складі податкових доходів місцевих бюджетів, що, відповідно, означає зростання фінансової автономії місцевих бюджетів. Зростання відбулося за рахунок віднесення до місцевих податків плати за землю, що і посилило роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Натомість запровадження податку на нерухоме майно майже не вплинуло на рівень фінансової спроможності місцевих бюджетів.

Водночас громади отримали стимули в нарощенні податкоспроможності території через розвиток економічного потенціалу території, а відтак – залученні до місцевого бюджету більших сум податкових платежів для їх ефективного використання. Такий кругообіг взаємозалежних один від одного елементів передбачає розвиток відповідної території за умови ефективної участі спочатку громади, а вже потім – державних органів влади. Тому питання децентралізації залишається відкритим.

Список використаних джерел

1. Звіт про роботу департаменту фінансів у 2016 році та завдання на 2017 рік / Департамент фінансів Львівської обласної державної адміністрації. – 2017.
2. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо цільового спрямування екологічного податку» від 24 грудня 2015 р. №918-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/918-19>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. №71-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
4. Надходження до місцевих бюджетів від податку на нерухомість вдвічі більші від запланованих / Прес-служба Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України // Урядовий портал. – 2015. – 25.08. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248430537&cat_id=244277212
5. Стратегічні пріоритети і завдання податкової реформи в Україні : аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. – 2015. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatkova_ref-21822.pdf
6. Данилишин Б. Як децентралізувати управління в Україні / Б. Данилишин // Українська правда. Економічна правда. – 2015. – 13 липня. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/07/13/550472/>
7. Дем'янчук О. І. Плата за землю як важливе джерело доходів місцевих бюджетів України та недоліки його застосування / О. І. Дем'янчук, Б. М. Струмінська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка : зб. наук. пр. – Острог. – 2013. – Вип. 24. – С. 114-117. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2013_24_24.pdf
8. Бондарук Т. Г. Зарубіжний досвід використання місцевих податків / Т. Г. Бондарук // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. – К. – 2008. – Вип. 5(84). – С. 42-46.
9. Державна казначейська служба України. Офіційний веб-сайт. – 2016. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>

References

1. Department of Finance of the Lviv Regional State Administration (2017). Zvit pro robotu departamentu finansiv u 2016 rotsi ta zavdannya na 2017 rik [Report on the work of the Department of Finance in 2016 and tasks for 2017]. [in Ukrainian].
2. Supreme Council of Ukraine (2015). *Pro derzhavnyy byudzhet Ukrayiny na 2017 rik [On the State Budget of Ukraine for 2017]*. Law of Ukraine, adopted on 2015, December 25, 918-VIII. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/918-19> [in Ukrainian].

3. Supreme Council of Ukraine (2014). *Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny ta deyakyyh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo podatkovoyi reformy [On amendments to the Tax Code of Ukraine and certain legislative acts of Ukraine on tax reform]*: Law of Ukraine, adopted on 2014, December 28, 71-VIII. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/71-19> [in Ukrainian].
4. Press service of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine (2015, August 25). *Nadkhodzhennya do mistsevykh byudzhetiv vid podatku na nerukhomist' vdvichi bil'shi vid zaplanovanykh [Revenues to local budgets from property tax twice larger than planned]*. *Government portal*. Retrieved from http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248430537&cat_id=24427721 [in Ukrainian].
5. National Institute of Strategic Studies (2015). *Stratehichni priorityety i zavdannya podatkovoyi reformy v Ukrayini [Strategic priorities and objectives of tax reform in Ukraine]* (Scientific Report). Retrieved from http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatkova_ref-21822.pdf [in Ukrainian].
6. Danylyshyn, B. (2015, July 13). *Yak detsentralizuvaty upravlinnya v Ukrayini [How to decentralize management in Ukraine]*. *Ukrayins'ka pravda. Ekonomichna pravda – Ukrainian Pravda. The economic truth*. Retrieved from <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/07/13/550472/> [in Ukrainian].
7. Demyanchuk, O. I., & Struminska, B. M. (2013). *Plata za zemlyu yak vazhlyve dzherelo dokhodiv mistsevykh byudzhetiv Ukrayiny ta nedoliky yoho zastosuvannya [Payment for land as an important source of incomes of local budgets of Ukraine and disadvantages of its use]*. In *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya: Ekonomika [Scientific Notes of the National University "Ostrog Academy". Series: Economy]*: Vol. 24 (pp. 114-117). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2013_24_24.pdf [in Ukrainian].
8. Bondaruk, T. H. (2008). *Zarubizhnyy dosvid vykorystannya mistsevykh podatkiv [Foreign experience of local taxes use]*. In *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]*: Vol. 5(84) (pp. 42-46). [in Ukrainian].
9. Official portal of State Treasury Service of Ukraine (2016). Retrieved from <http://www.treasury.gov.ua>

Patytska H. O. Forming features for tax revenues of local budgets in terms of financial decentralisation.

In this scientific article the composition of tax revenues in local budgets is determined. Problems of the comprehensive characteristic of tax revenues categories are diagnosed. The position of communities' funding in the reform of administrative and territorial structure of Ukraine is investigated. Problems of providing the local communities with financial resources in the process of the territorial development are diagnosed. The ways of strengthening the financial autonomy of municipalities are grounded. The basic changes in taxation of communities concerned with the reform of local government are studied. Amendments to the Budget Code of Ukraine and the Tax Code of Ukraine in the context of the administrative-territorial reform and the reform of fiscal decentralization are analyzed. The necessity of understanding the role and place of local communities in the development of local government is argued. The place and role of providing taxes to local budgets in forming the economic and financial potential of the area are investigated. The basic tools of tax revenues formation to local budgets are defined. The interdependence between the formation of tax payments and the level of economic development of the respective administrative-territorial unit is proved. Sources of the tax revenues to local budgets and their focus on supporting the budget expenditures are shown. As part of the major sources of the budget revenues the tax on economic activity, personal income tax, consumption of public goods taxation, property tax and the use of natural resources taxation are determined. The place and role of each tax payment in financial resources of local budgets forming is analyzed. It is determined that all incomes are included to the general fund of the local budgets. Accordingly, we are not talking about their targeted use to support certain budget expenditure. The priority of formation of the expenditure policies of local governments is proved. The basic factors that influence the mobilization of revenues from taxation are analyzed, such as: the number and potential of business entities development, the level of the shadow sector extent, investment attractiveness. The necessity of achieving financial viability in order to accomplish the basic functions conferred on local authorities by the state is grounded. It is proved that the income tax is a leader in formation of financial resources of local budgets. The role of local taxes and fees in the system of tax payments to local budgets is determined. It is shown that the legislative innovations are not able to ensure decentralization. Changes to the determination and administration of tax payments to local budgets are proposed. Attention is paid to insufficient tax revenues in the financial resources of local governments. It is concluded that the community development at the local level is possible only when the correct public and local government policies are formed, basing on the fiscal capacity of communities.

Keywords: tax revenues of the local budgets, tax viability, sources of tax revenues.

Патицька Христина Олегівна – аспірант відділу регіональної фінансової політики ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: pelechata@meta.ua).

Patytska Hrystyna Olehiivna – Postgraduate of the Department of regional financial policy of the SI «Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Надійшло 17.01.2017 р.